

مجموعه تست های جلسه اول درس علوم و فنون ادبی

۱ وزن بیت «خیال روی تو را می برم به خانه خویش / چو بلبلی که برد گل به آشیانه خویش» با کدام بیت یکسان است؟

- ۱ شعرى به تابناكى و نظمى به روشنى
۲ نیايدم گله از خوى اين و آن کردن
۳ گر فلک نشناخت قدر ما رهی عیبش مکن
۴ برون نمی رود از خاطر م خیال وصال
- مانند اشک دیده شب زنده دار من
در آتش از دل خویشم چه می توان کردن؟
ابله ارزان می فروشد گوهر نایاب را
اگر چه نیست وصالی ولی خوشم به خیالت

۲ نشانه های هجایی همه مصراع های زیر در مقابل آن به درستی آمده است، به جز مصراع گزینه
۱ نصیحتی کمنت یاد گیر و در عمل آر: $-UU - U - U - -UU - U - U$
۲ هر که عاشق تر بود بر بانگ آب: $-U - - - U - - - U -$
۳ دل عالمی بسوزی چو عذار برفروزی: $-U - U - UU - - - U - U - U$
۴ به آب دیده بشوییم خرقه ها از می: $-U - U - -UU - U - U - - -$

۳ کدام بیت، در وزن «مفعول فاعلات مفاعیلن» سروده شده است؟

- ۱ تا دیگران گرسنه و مسکینند
۲ بس سقف شد خراب و نگشت آسمان خراب
۳ خویشتن دیدن و از خود گفتن
۴ همیشه بار جفا بردن و نیاسودن
- بر مال و جاه خویش نیفزاید
بس عمر شد تمام و نشد روز و شب تمام
صفت مردم کوتاه نظر است
همیشه رنج طلب کردن و نرنجیدن

۴ وزن بیت زیر کدام است؟

«ای ساقی از آن پیش که مستم کنی از می / من خود ز نظر در قد و بالای تو مستم»

- ۱ مستفعل مستفعل مستفعل فع
۲ مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن
۳ مستفعل فاعلات مستفعل فع
۴ مفعول مفاعیل مفاعیلن فع

۵ وزن کدام مصراع در مقابل آن نادرست آمده است؟

- ۱ چون ببندی نقاب و بگشایی (فاعلاتن مفاعیلن فعولن)
۲ مرا مجال سخن بیش در بیان تو نیست (مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فعولن)
۳ بر دیده صاحب نظران خواب بیستی (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن)
۴ سپر از تیغ تو در روی کشیدن نهی است (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعولن)

۶ وزن کدام بیت «مفعول مفاعیلن فعولن» است؟

- ۱ وین عشق تو در من آفریدستند
۲ چون دید که شمع جمع عشقم
۳ ندهد عاشق تو دل به کسی
۴ آنان که بر جمال تو بگشاده اند چشم
- هرگز نرود ز زعفران زردی
اندوه تو در گدازم آورد
به کسی چون دهد خلیفه خراج
یوسف به چشم همت ایشان جمیل نیست

۷ وزن عروضی کدام مصراع در مقابل آن، غلط آمده است؟

- ۱ جهان شب است و تو خورشید عالم آرایی (مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فعولن)
۲ ای حسن خط از دفتر اخلاق تو بایی (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن)
۳ کس نماند که به دیدار تو واله نشود (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعولن)
۴ به سر راحت آورم هر شب (فاعلاتن مفاعیلن فعولن)

۸ کدام بیت بر وزن «مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن» سروده نشده است؟

- ۱ دوشم ز بلبلای چه خوش آمد که می سرود
 ۲ با تو پیوستم و از غیر تو ببرید دلم
 ۳ ما آزموده‌ایم در این شهر بخت خویش
 ۴ ای حافظ ار مراد میسر شدی مدام
 گل گوش پهن کرده ز شاخ درخت خویش
 آشنای تو ندارد سر بیگانه و خویش
 بیرون کشید باید از این ورطه رخت خویش
 جمشید نیز دور نماندی ز تخت خویش

۹ وزن بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟

«ای خواجه چشم من همه سوی خط است و خال تو در خیال مال و در اندیشهٔ منال»

- ۱ مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن ۲ مفاعلن فاعلاتن مفاعلن فاعلن ۳ مفتعلن فاعلاتُ مفتعلن فع ۴ مستفعلُ فاعلاتُ فع لن

۱۰ نام ارکان عروضی کدام مصراع در مقابل آن درست نیامده است؟

- ۱ که شبی نخفته باشی به دراز نای سالی: فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن
 ۲ این ابر چون یعقوب من وان گل چو یوسف در چمن: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن
 ۳ ماه درست را ببین کو بشکست خواب ما: مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن
 ۴ وقتی دل سودایی می‌رفت به بستان‌ها: مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن

۱۱ وزن بیت «اگر به مذهب تو خون عاشق است مباح / صلاح ما همه آن است کآن تو راست صلاح» با کدام بیت یکسان است؟

- ۱ گره ز دل بگشا وز سپهر یاد مکن
 ۲ ساقی ار باده از این دست به جام اندازد
 ۳ دوش از جناب آصف پیک بشارت آمد
 ۴ دمی با غم به‌سر بردن جهان یک‌سر نمی‌ارزد
 که فکر هیچ مهندس چنین گره نگشاد
 عارفان را همه از شرب مدام اندازد
 کز حضرت سلیمان عشرت اشارت آمد
 به می بفروش دلق ما کز این بهتر نمی‌ارزد

۱۲ وزن کدام گزینه مطابق با الگوی هجایی زیر است؟

« — — / — U — U / — — UU / — U — U »

- ۱ غم مخور ای دوست کاین جهان بماند ۲ دو هفته رفت که نخواستی به نیم نگاهی ۳ باد صبا چون نقاب از رخ گل برگرفت ۴ چه شد که عالم معنی خراب می‌بینم

۱۳ نشانه‌های هجایی زیر، تقطیع هجایی کدام بیت است؟

« — — UU — U — U — — UU — »

- ۱ پرده برانداز که نتوان نمود
 ۲ تا به جفایت خوشم، ترک جفا کرده‌ای
 ۳ دل ز غمت آخرم به ناله درآمد
 ۴ رهنز ایمان من شد نازنین تازه‌ای
 قطع نظر از رخ زیبای تو
 این روش تازه را تازه بنا کرده‌ای
 من که ننالیده‌ام ز هیچ عذایی
 رفتم از کیش مسلمانی به دین تازه‌ای

۱۴ کدام بیت در وزن «مفعول فاعلاتُ مفاعیلن» سروده شده است؟

- ۱ دردند خودپرستی و خودکامی / با این دو فرقه راه نییماید
 ۲ بس سقف شد خراب و نگشت آسمان خراب / بس عمر شد تمام و نشد روز و شب تمام
 ۳ خویشتن دیدن و از خود گفتن / صفت مردم کوتاه‌نظر است
 ۴ همیشه بار جفا بردن و نیاسودن / همیشه رنج طلب کردن و نرنجیدن

۱۵ وزن کدام گزینه در مقابل آن به درستی بیان شده است؟

- ۱ به گفت هیچ نیایم چو پر بود دهنم / سر حدیث نخارم چه خوش بود به خدا (مفاعلن فاعلاتن مفاعلن فاعلاتن)
 ۲ جان را من آفریدم و دردیش داده‌ام / آن کس که درد داده همو سازدش دوا (مفعول مفاعیل مفعول مفاعیل)
 ۳ خوشدلم از یار همچنانک تو دیدی / جان پرانوار همچنانک تو دیدی (مفتعلن فاعلات مفتعلن فع)
 ۴ آن چنان در هوای خاک درش / می‌رود آب دیده‌ام که می‌رس (فاعلاتن فاعلاتن فعلن)

پاسخ نامه تشریحی

تقطیع بیت صورت سؤال: ۱ ۲ ۳ ۴ ۱

خیش	ی	ن	خا	ب	رَم	بَ	می	را	تُ	ی	رو	ل	یا	خِ
✓ -	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U
خیش	ی	ن	یا	شِ	آ	پ	گل	رد	بَ	کِ	لی	بُ	بلد	چُ
✓ -	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U
	فعلن		مفاعِلن		مفاعِلن		فعلاتِن		فعلاتِن		مفاعِلن		مفاعِلن	

تقطیع بیت گزینه «۲»:

ابدال	د	ن	یا	یَ	دم	گ	ل	از	خو	ی	ای	ن	آ	ک	د
	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	✓ -	-	-
ابدال	د	را	ت	شز	د	ل	خیب	شم	چ	می	ت	وا	ک	د	
	-	U	-	U	-	U	-	-	U	-	U	-	U	-	
	فعلن	مفاعِلن		مفاعِلن		فعلاتِن		مفاعِلن		مفاعِلن		فعلن			

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن

۳) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

۴) مفاعِلن فعلاتِن مفاعِلن فعلاتِن

۱ ۲ ۳ ۴ ۲

توجه داشته باشید که «چ» نمی‌تواند با اختیار زبانی بلند تلفظ شود زیرا در این صورت نظم متناوب بیت برهم می‌ریزد

د	ل	عا	ل	می	پ	سو	زی
U	U	-	U	-	U	-	-
چ	ع	ذا	ر	بر	ف	رو	زی
U	U	-	U	-	U	-	-

۱ ۲ ۳ ۴ ۳ تا/دی/گ/ران/گ/رُس/ان/و/مس/کی/آند: مفعول فاعلاتن مفاعیلن

تا دی گ	ران گ رُس ن	و مس کی نند
U - -	U - U -	- - - U

۱ ۲ ۳ ۴ ۴ گزینه «۲»: من اُحَد از: مفعول - ن اَظَر اَدْر اَق: مفاعیل - د اِبا / لا / ی: مفاعیل - ت/مس / تم: فعولن

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ وزن درست گزینه ۳: مستفعل مستفعل مستفعل مستفعل (مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن)

بر دی دی	صاحب ن ظا	ران خاب ب	بس تی
مستفعل	مستفعل	مستفعل	فعلن

۱ ۲ ۳ ۴ ۶ وزن سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مفعول مفاعِلن مفاعِلن

گزینه «۳»: فعلاتِن مفاعِلن فعلن

گزینه «۴»: مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن

۱ ۲ ۳ ۴ ۷ وزن درست: مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

وزن دوم:

ای خُس ن خ	طَر دَف ت ر	اَخ لاق ت	یا بی
مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستفعل

۱ ۲ ۳ ۴ ۸ وزن بیت گزینه «۲»: «فاعلاتن فعلاتِن فعلاتِن فعلن» است.

ابیات سایر گزینه‌ها بر وزن «مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن» یا «مستفعل مفاعیل مستفعل فعل» هستند.

۹ ۱ ۲ ۳ ۴

ای خا چ	چش م من هـ	م سو ی خـ	طَسْتُ خال
مفعول	فاعلات	مفاعیل	فاعِلن

۱۰ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۰ ارکان عروضی بیت گزینه ی «۴»: «مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن»

۱۱ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۱ تقطیع بیت سؤال:

ا	گر	بـ	مذ	هـ	بـ	تـ	خو	نـ	عـا	شـ	قـسـت	مـ	بـا
U	-	U	-	U	U	U	-	U	-	U	U	U	U
صـ	لا	حـ	ما	هـ	مـ	آ	نـسـت	کـا	تـ	رـا	سـت	صـ	لـا
U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	U
	مفاعِلن				فـعـلـاتـن				مـفـاعـلـن			فـعـلـن	

تقطیع گزینه «۱»:

گـ	رـه	زـ	دـل	بـ	گـ	شـا	وـز	سـ	پـهـر	یـا	د	مـ	کـن
U	-	U	-	U	U	-	-	U	U	-	U	U	U
کـ	فـکـ	رـ	هـیـچ	مـ	هـنـد	دـس	چـ	نـیـیـ	گـ	رـه	نـ	گـ	شـاد
U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	U

دقت کنیم! در این بیت می‌توانیم «بگشا» و «نگشاد» را به‌صورت ساکن بخوانیم که در آن صورت با دو ابدال روبه‌رو خواهیم بود. بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعلن
۳) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن
۴) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

۱۲ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۲

U	-	U	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
چ	شُد	کـ	عـا	لـ	مـ	مـع	نـی	عـ	رـا	بـ	مـی	بـی	نـم

۱۳ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۳

دِل زَغُ مَت	أَخ زَم ب	نَا لِ دَا رَا	مُد
- U U -	U - U -	- U U -	-
مفتعلن	فاعلات	مفتعلن	فع

۱۴ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۴ بیت گزینه «۱» در وزن «مفعول فاعلات مفاعیلن» سروده شده است.

در	دن	د	خُد	پـ	رَس	تـ	یـ	خُد	کـا	مـی
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	-
با	این	دُ	فِر	قـی	رـا	هـ	نـ	پـی	مـا	بـید
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	-

۱۵ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۵ تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: وزن درست این بیت «مفاعِلن فاعلاتن مفاعِلن فعلن» می‌باشد.

گزینه «۲»: وزن درست این بیت «مفعول فاعلات مفاعیل فاعِلن» می‌باشد.

گزینه «۴»: وزن درست این بیت «فاعلاتن مفاعِلن فعلن» می‌باشد.

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴

۵	۱	۲	۳	۴
۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴

۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴

۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴

